

XXX LAT

**„Wędrówek Rodzinnych z PTTK”
Oddział Miejski PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu
1996 – 2025**

Tadeusz Perlik – Honorowy Przewodnik TP

Myśl o organizacji imprez turystycznych adresowanych przede wszystkim dla dorosłych (seniorów) kielkowała wśród działaczy Oddziału Miejskiego PTTK w Toruniu już od początku lat 70-tych XX w. Miały być one uzupełnieniem dla cyklicznych imprez otwartych takich jak Rajdy: Wyzwolenia Torunia, Topienia Marzanny, Majówki, „Na raty”, Piezzonego Ziemniaka, Rajd Przyjaźni, Nocny, Barbórkowy itd., w których to w przeważającej części uczestnikami były dzieci i młodzież z SKKT. Pierwszą próbę podjął nestor, najstarszy wówczas przewodnik turystyki pieszej śp. Kol. Franciszek Łęgowski, który usiłował uruchomić organizację sobotnich wycieczek rodzinnych. W tym celu OM PTTK w Toruniu przygotował regulamin wycieczek i wydał specjalną trzy częściową odznakę pn. „Sobotnie Wędrówki Turystyczne” (podstawowa odznaka przedstawiała wędrującą rodzinę a jej dodatkami były dwie mniejsze zdobywane w sezonach: zimowym - śnieżynka i letnim - słoneczko). Małe uaktywnienia w tym zakresie dorosłego społeczeństwa nie pozwoliły jednak na szerokie rozpropagowanie tej inicjatywy.

Sytuacja na dobre w Polsce się jednak zmieniła. Jednym z powodów tego stanu były wprowadzane w Polsce od 1973 r. wolne soboty. Najpierw były one wolne sporadycznie, np. w 1974 r. było ich 6 w całym roku, w 1975 r. było ich już 12, by od 1990 r. w myśl ustawy sobota stała się standardowym dniem wolnym od pracy dla większości pracowników. Kolejnym było zwiększanie się ilości spragnionych pobytu „na łonie przyrody” wczesnych emerytów. Wykorzystał tę sytuację nowo wybrany prezes Oddziału Kol. Henryk Miłoszewski by wskrzesić zanikającą inicjatywę a zarazem wykorzystać zapasy zalegających w szufladach odznak. Najpierw sam, a później przy pomocy kilku kolegów – przewodników zaczął od nowa organizować sobotnie wędrówki po okolicach Torunia. Jednak dopiero wiosną 1996 r. gdy Kol. Jerzy Pawlikowski, wówczas już emeryt (a zarazem przewodnik turystyki pieszej i górskiej oraz przyrodnik), podjął się systematycznego prowadzenia tych wycieczek sprawa na dobre ruszyła z miejsca. Oddział PTTK pilnował żeby w gazetach lokalnych a głównie w „Nowościach” i na naszej stronie internetowej zaczęły ukazywać się systematycznie informacje o sobotnich wędrówkach pieszych po okolicach Torunia, podając równocześnie miejsce zbiórki dla chętnych uczestników.

Od tego czasu jak wspomina Jurek „Zbierano się w umówionym miejscu, skąd nie patrząc na pogodę grupka osób szła przez lasy, pola na świeże powietrze. Pokonując określoną trasę równocześnie podziwiano przyrodę i okolice”. Oczywiście te pierwsze wycieczki nie były liczne, jednak w miarę organizowania następnych przybywało uczestników. Dzięki swojej osobowości Jerzy Pawlikowski skupił wokół siebie określone grono osób starszych (nie lubił już wtedy prowadzić hałasujących dzieci, które dobrotliwie nazywał „planktonem”), z którymi jak wspomina „Spędzenie wolnej soboty w plenerze miało tę dodatnią stronę, że połączono ruch na świeżym powietrzu, poznając okolice Torunia i podziwiając przyrodę o każdej porze roku. Na wiosnę

podziwiając ukwiecone łąki i pachnące lasy, w lecie widziano krzątających się rolników przy sprzęcie zbóż, jesienią zachwycono się barwami lasu. A zima też miała swoje uroki, biały całun zaścierał czerni ziemi, oszronione drzewa zachwycały swoim urokiem”. Od wiosny 1996 r. do maja 2003 r. przeprowadził sam lub przy pomocy kolegów – zmienników (Józefa Słomiana, Tadeusza Perlika, Henryka Miłoszewskiego, Rajmunda Czechowskiego, Romana Otremby, Romana Kowalskiego i Zdzisława Gwizdalskiego) 167 wycieczek, w których uczestniczyło przeszło 1200 osób. W czasie wycieczek uczestnicy zdobywali punkty na OTP, były też nagrody książkowe za konkursy krajoznawcze.

W maju 2003 r. Jurek Pawlikowski mający już kłopoty ze zdrowiem przekazał nadzór (koordynację) nad prowadzeniem cyklu wycieczek „Wędrówki Rodzinne z PTTK” swojemu dotychczasowemu zmiennikowi Rajmundowi Czechowskiemu. Od tej chwili rozpoczął się drugi etap tego cyklu. Kol. Rajmund Czechowski emerytowany nauczyciel WF (a zarazem przodownik turystyki pieszej i instruktor krajoznawstwa) dzięki ogromnemu osobistemu zaangażowaniu znacznie rozwinął i usprawnił organizację wycieczek. Udało się mu znacznie rozszerzyć grono osób uczestniczących w tym cyklu. Nie było już soboty, w której by nie odbywała się wycieczka. Ani zła pogoda, niska temperatura, długość trasy czy uciążliwość dojazdu nie może być przeszkodą w jej odbyciu. W samym 2004 roku odbyło się 41 wycieczek, pokonano w sumie trasę 484 km (co daje 12 km na wycieczkę) a uczestniczyło w nich 858 osób (co stanowi 21 osób na wycieczkę) z grupy 92 zapisanych na liście. Rok 2005 był jeszcze aktywniejszy, odbyły się 43 wędrówki z łącznie pokonaną trasą 583 km (najdłuższa wynosiła 28 km) a uczestniczyło w nich 989 osób (z grupy 107 zapisanych na liście). Ostatnia wycieczka odbyła się 31 grudnia czyli w „Sylwestra”, wiodła leśnymi duktami w śniegu po kolana do Torunia (17 km), uczestniczyło w niej 25 osób a na trasie w czasie postoju nastąpiło podsumowanie roku – co stało się tradycją.

Podsumowując tę pierwszą dekadę „Wędrówek Rodzinnych z PTTK”, których organizatorem był Oddział Miejski PTTK w Toruniu należy stwierdzić, że nie ma w okolicach miejsc przez które by nie wiodły trasy tego cyklu wycieczek. Warto wspomnieć też o działaniach towarzyszących tym wędrówkom, a mianowicie o ukazujących się w gazetach opisach krajoznawczych autorstwa Henryka Miłoszewskiego oraz o serwisie fotograficznym i wystawach dokumentujących cykl imprez wykonywanym przez Tadeusza Perlika. Opracowane przez niego fotografie i relacje zostały umieszczane na stronie internetowej OM PTTK przez Wiesława Rybackiego. Prowadzącymi wycieczki w tym okresie byli następujący przodownicy turystyki pieszej: Jerzy Pawlikowski, Henryk Miłoszewski, Józef Słomian, Tadeusz Perlik, Roman Otremba, Zdzisław Gwizdalski, Roman Kowalski, Rajmund Czechowski i Feliks Paraszkiwicz.

Druga dekada cyklu „Wędrowek Rodzinnych z PTTK” trwająca od 2006 – 2015 obrazuje ogrom pracy jaką włożył w nią koordynator Rajmund Czechowski. Praktycznie wycieczki odbywały się w każdą sobotę. W sumie przez okres 10 lat było ich aż 495, z łącznie pokonaną trasą 7 100 km, uczestniczyło w nich 8 930 turystów (średnio po około 20 osób na WR), przeszli oni razem ponad 100 000 km. Od 2007 roku Rajmund Czechowski wprowadził ranking uczestników WR – spisywał osoby biorące udział w wędrowkach by na koniec roku (na podsumowaniu) wyróżnić zarówno tych z najliczniejszą obecnością jak i tych z największą ilością przebytych kilometrów. Wprowadził też ciekawą metodę dyscyplinowania turystów na trasie WR, mianowicie jako były sędzia piłkarski upominał „żółtą kartką” turystów za mniejsze przewinienia (np. za pierwsze przewinienie, za niesłuchanie jego poleceń lub przekazywanych treści krajoznawczych, wyprzedzanie prowadzącego itd.) lub „czerwoną kartką” (np. za powtórne przewinienia, palenie papierosów na trasie, przeszkadzanie innym turystom itd.). Tradycją stało się „świętowanie” cukierkami lub ciastem, imienin turystów, zdobywanych kolejnych stopni odznak OTP lub różnych rocznic. Prowadzeniem WR w tym okresie głównie zajmował się Rajmund Czechowski w sumie poprowadził ich ponad 320x, zmiennikami jego byli: Leszek Zbijewski (63x), Feliks Paraszkiwicz (27x), Tadeusz Perlik (25x), Hanna Czech (8x) oraz Henryk Miłoszewski, Zdzisław Gwizdalski, Roman Otremba, Marcin Goździkiewicz, Roman Kowalski, Patryk Staniszewski, Grażyna Spychała i Krzysztof Lis. Najwytrwalszy aktyw WR w tym okresie stanowiły następujące osoby: Kazimiera i Teresa Wegnerowskie, Maria Strutyńska, Wiesława Zbijewska, Dorota Falkowska, Zbigniew Kowalski, Marian Czyżniewski, Danuta Makowska, Danuta Krzyżaniak, Maciej Józefiak, Marianna Burzacka, Antoni Siczek i inni.

Trzecia dekada cyklu „Wędrowek Rodzinnych z PTTK” trwająca od 2016 – 2025 w dalszym ciągu pokazuje rozwój tego cyklu. Zmienia się jednak skład uczestników, odchodzą starsze roczniki seniorów ale na ich miejsce przybywają nowi adepci turystyki pieszej i krajoznawstwa. W dalszym ciągu wycieczki odbywały się w każdą sobotę. W sumie przez okres 10 lat było ich 483, z łącznie pokonaną trasą 7 147 km, uczestniczyło w nich 10 027 turystów (średnio po około 21 osób na WR), przeszli oni razem ponad 150 000 km. Wynik byłby jeszcze lepszy ale w latach 2020 – 2021 w Polsce zapanował „Covid” który ograniczył możliwość uprawiania turystyki pieszej. Od 2019 roku dzięki Joannie Kurmin przeszliśmy na ranking uczestnictwa w WR z „ręcznego na komputerowy” (arkusz kalkulacyjny w programie Excel) który na bieżąco pokazywał wynik. Z kolei dzięki pracy Ryszarda Dorożyńskiego najlepsi turyści otrzymywali stosowne dyplomy, powstawały graficzne mapki tras z WR a na zakończenie mapa – roczne zestawienie wędrowek. Dorobiliśmy się też plakietki cyklu „Wędrowki Rodzinne z PTTK” oraz koszulek z logo cyklu.

Tradycją stały się też coroczne krajoznawcze wycieczki autokarowe (w nagrodę) w różne ciekawe zakamarki województwa kujawsko-pomorskiego którym patronował OM PTTK w Toruniu a prowadziła je społecznie kadra naszego Oddziału. W tej kadencji zmienił się też koordynator WR, działający nieprzerwanie przez 18 lat Rajmund Czechowski ze względów zdrowotnych przekazał w 2020 roku „pałeczkę” Hannie Czech która od tej pory opiekuje się tym cyklem. Prowadzeniem WR w tym okresie zajmowali się następujący przodownicy: Rajmund Czechowski (176x), Hanna Czech (115x), Jacek Orłowski (75x), Tadeusz Perlik (54x), Marek Ruciński (33x), Henryk Miłoszewski (15x), Wiesław Zieliński (14x), Wojciech Pydyn (13x), Feliks Paraszkiwicz (6x), Dorota Dobrańska (4x) oraz Andrzej Cyrwus, Teresa Karasiewicz i Marek Bogusz. Najwytrwalszy aktywni WR w tym okresie stanowiły następujące osoby: Danuta Makowska, Kazimiera Wegnerowska, Elżbieta Żurawska, Alicja Marchlewska, Marian Czyżniewski, Joanna Kurmin, Zbigniew Jurczyk, Małgorzata Pawelczyk, Maciej Józefiak, Małgorzata Aleksy, Maryla Szmalec, Jerzy Śliwiński, Ryszard Dorożyński, Henryk Mechliński i inni.

Podsumowując minione 30-lat „Wędrówek Rodzinnych z PTTK”, których organizatorem był Oddział Miejski PTTK w Toruniu należy stwierdzić, że nie ma miejsc w naszym województwie przez które by nie wiodły trasy tego cyklu wycieczek pieszych. Były na nich zamki lub ich ruiny (np. Złotoria, Mała Nieszawka, Bobrowniki, Zamek Bierzgłowski, Golub-Dobrzyń, Raciążek itd.), kościoły, kapliczki i sanktuaria (np. Chełmża, Pakość, Trutowo, Obory, Skępe, Nieszawa itd.), pałace i dwory (np. Ostromecko, Nawra, Gronowo, Turzno, Jabłonowo Pom. itd.), zabytkowe miasta i uzdrowiska (np. Ciechocinek, Inowrocław, Chełmno, Chełmża, Grudziądz, Włocławek itd.), cmentarze, pomniki i miejsca martyrologii, rejonów umocnień i fortyfikacje oraz zabytki architektury drewnianej i gotyckiej. A wszystko to w bezpośrednim kontakcie z przyrodą i naturą (rezerваты, parki, pomniki przyrody, jeziora i lasy). Wędrując po szlakach naszego województwa uczestnicy cyklu zdobywali niezliczone stopnie odznak OTP (popularne, małe: brązowe, srebrne i złote) oraz odznaki krajoznawcze i okolicznościowe.

Trudno w tym miejscu nie wspomnieć o działaniach towarzyszących tym wędrówkom, a mianowicie o ukazujących się w gazetach opisach krajoznawczych autorstwa Henryka Miłoszewskiego oraz o serwisie fotograficznym dokumentującym cykl imprez wykonywanym przez Tadeusza Perlika, Ryszarda Dorożyńskiego, Henryka Mechlińskiego i innych. Wykonane przez nich fotografie i relacje zostały umieszczane na stronach internetowych OM PTTK przez Zdzisława Grabowskiego (uczestnicy mogą korzystać z zamieszczanych tam zdjęć i opisów) oraz na wystawach w gablotach zawieszonych w siedzibie Oddziału.

Najaktywniejsi uczestnicy „Wędrówek rodzinnych z PTTK” w danym roku:

Rok	Najaktywniejszy uczestnik WR	Ilość wycieczek – Przebyte km
2005	Leszek Zbijewski	34 razy
2006	Kazimiera i Teresa Wegnerowskie	35 razy
2007	Kazimiera Wegnerowska	44 razy
2008	Maria Strutyńska	38 razy
2009	Wiesława Zbijewska	43 razy
2010	Kazimiera Wegnerowska	34 razy
2011	Wiesława Zbijewska	36 razy
2012	Dorota Falkowska	45 razy – 704 km
2013	Zbigniew Kowalski	44 razy – 578 km
2014	Marian Czyżniewski	44 razy – 705 km
2015	Danuta Makowska	46 razy – 655 km
2016	Danuta Makowska	43 razy – 706 km
2017	Kazimiera Wegnerowska	45 razy – 670 km
2018	Elżbieta Żurawska	46 razy – 887 km
2019	Alicja Marchlewska	43 razy – 654 km
2020	Marian Czyżniewski	26 razy – 416 km * Covid
2021	Alicja Marchlewska	32 razy – 453 km * Covid
2022	Marian Czyżniewski	42 razy – 588 km
2023	Joanna Kurmin	44 razy – 611 km
2024	Zbigniew Jurczyk	40 razy – 535 km
2025	Zbigniew Jurczyk	44 razy – 561 km

Statystyka „Wędrówek rodzinnych z PTTK” w danym roku:

Rok	Przebyte km	Średnia km	Ilość odbytych wycieczek	Ilość uczestników	Średnia ilość uczestników	Zapisana ilość osób
2005	583	13,6	43	989	23	107
2006	603	13,4	45	911	20	131
2007	672	14,3	47	929	20	151
2008	770	15,1	51	861	17	132
2009	722	14,4	50	1084	22	176
2010	709	14,8	48	732	15	96
2011	562	11,7	48	780	16	134
2012	786	15,1	52	1014	19	120
2013	687	13,5	51	868	17	100
2014	808	15,5	52	810	16	104
2015	761	15,0	51	941	18	97
2016	906	16,6	54	762	15	87
2017	877	15,9	55	818	15	106
2018	791	14,4	55	1133	21	119
2019	786	15,4	51	1102	22	116
2020 *	460	16,4	28	642	23	121
2021 *	606	14,8	41	842	21	134
2022	698	14,2	49	1205	25	156
2023	681	14,1	49	1179	24	170
2024	694	13,6	50	1182	25	204
2025	648	12,7	51	1162	23	185

* Ilość wycieczek w roku ograniczona ze względu na COVID-19

2025 r.

51 wędrówek o łącznej długości 648 km 185 uczestników przeszło 13 659 km średnia długość wędrówki 12,7 km

